

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nro. 5.

A' FELS. R. TSASZARNAK KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELEMBŐL.

*Köli Bétben Kedden Juliusnak 16-ik napján,
1799-ik éftendőven.*

B é t s,

Most nem *Extrablatt*, hanem tsakugyan a' Fő Hadi Cancellariáról, a' következő hadi tudósítás, jött ki az Udvari Ujjságban: — „

„A' mint az *Olofz* országban lévő táboroktól érkezett tudósítások szöllanak, a' Gen. *Moreau*' vezérlése alatt lévő ellenséges seregeknek nagyobb része, *Ultri, Vado, Savona* és *Loano* között telepedett meg. A' hegyekenn tsak vigyázó tsoportokat tart az ellenség. A' *Bochetta* és *Seravalle* között, Gen. *Colli* szállott meg néhány ezer emberből álló Frantzia tsoporttal; lántzokkal körüli vétetett táborban fekszik. *Genua* városában semmi Frantzia örző sereg nintsen: hanem fegyverbe öltözködve lévő városi nép telai

a' szolgálatot, 's szorgalmasan vigyáz, hogy ne járkáljanak bé Frantziák.

„A' Gen. *Melastól* érkezett hir-adások szerént, a' *Génuai* és *Savonai* tenger-öblökben, számos *Angliai* hadakozó hajók keringenek.

„A' *Cunco* várában lévő ellenséges őrző sereg, Jun. 28. dikánn 600 emberrel egy kiütést próbált, és a' közel fekvő helységekből egy kevés vágó marhát el kapott: hanem a' fegyverbe-öhlözve lévő néptől, a' további elő-nyomulásban meg-akadályoztatott, és ismét vízfíza nyomtatott.

„Az *Alessandria* és *Mantua* váraik' vivásához való készületek, a' miéink részéről hathatósan tétetnek.

„Gen *Macdonald* egészszén a' tenger-partok felé vont-a-el magát, kétség-kivül azért, mint látszik, hogy hajókra üljön: *Florenziát* és *Pislojdt* is oda hagyta; a' hol az egész nép támodásban vagyon a' Frantziák ellen. Hogy ilyen környülállások között magában *Florentzia* városában is minden rendeletlenségek el-kerültethessenek, egy *Toskánai* Deputatziónak kerésére el-küldötte Gen. *Klenau* a' *Jagerek'* Obersterét *d'Asprét* előre *Florentzia* felé, az után pedig a' *Nauendorf'* Huzár Regimentjének is egy *Swadronját*, az *Oderflieutenant Kerekes'* vezérlése alatt, néki utánna küldötte.

* * *

„*Károly* Fő Hertzegtől az a' tudósítás érkezett a' F. M. Lieutenánt *Staray'* seregénél folyó környülállásokról, hogy a' közlebbbről, *Meerfeld* és *Görger* Generálisainktól tétetett próbának alkalmatosságával, az ellenségnek hol-takból és sebességből való vesztese, 1000 embernél bizonyosan több volt a' 350 fogjokat ide nem számlálva. A' mi, vesztesünk ellenben,

holtjainkat és sebeseinket együve számlálván, csak 250 emberekből állott.

„Az oita, a' Meerfeldi Ulánus Régementjé béli Hadnagy Scheibler, a' ki Offenbürgnak vidékeire küldetett vólt ki, alkalmatosságot talált arra, hogy egy recognoscerozó ellenséges csoportra utván, 2 tüzetet, 20 kőz embereket, és 9 lovakat, el-fogjon.

Frántziá Ország:

Director Golier, Jun. 18-dikánn a' Directoriumba való bé-lépésekor ilyen befizédet tartott: „Hazai Directorok! En azok által, a' ki a' Nemzet' akaratjának birtokában vagynak, a' Directoriumba rendeltetvén, reszkétve vetem szememet a' reám bizatott kötelellegeknek egész térségire. A' Respublikai Országglas formának, a' törvények' liető bé-tölttetése által lejendő meg-erőllítettése; a' kereskedésnek oltalmaztatása; a' mellellegeknek elő-mozdítása; minden izvekbén a' haza' és a' virtus' lzetetetének új-jánton való fel-gerjelztése; a' kőz hajlandóság-nak a' ragadozas' állandó él-nyomása által való fel-elevenítettése, 's-az egyeneffég' és igaffágos-ság' uralkodásának meg fundálása; a' Respublikánusoknak azon gyilkoló pallasoktól való meg-mentése; a' melyet az ellenségek, a' gyilkosoknak külömb-külobmb Departamentomjainkban kezeik-be adtanak; a' minden, már igen is régen egymástól meg-hasonlott; Hazafiaknak egyesítése; a' Törvényhozó Tanatsok' akaratjának és bá-torságának fel-segillése, hogy ők a' Conffitutzio-hoz való ujj hódolás által, az azzal való szabad és határok közzé nem lzorított élhetes iránt minden Frántziákat bizonyosokká tégyenek; a' mi derék katonáinknak fel-buzditása, az ő győze-delmeiknek előre való ki-dolgozása, az ő triumphuffaiknak mind azon ezözök által való meg-fundálása, a' mely elzközöknek tlak egy hatha-

tós Országgló-szék birtokokban vagyon; a' vitézségnek meg-jutalmaztatása; az arulóknak és a' pazérlóknak meg-büntettetése, a' Nagy Nemzetnek a' maga széljára való vezérése; egy szóval, 30 millió szabad és nagy szivű Hazafiak' fizesentséjének meg-szerzése: ez az a' hofzfu pályafutásnak útja, a' mely az én szemeim előtt ki-nyílt, ezek azok a' törekedések, a' melyekben nékem, véletek osztoznom kell.,,

A' sinum nézésü Párisiak, a' kik, hogy el ne késsenek, a' vilziza állott nyomtatás-bélfizabadsággal, nem késedelmeznek, ebben a' *Gohier*' beszédjében is találtak éles ki-botsátkozásokra való alkalmatosságot: Azt mondják t. i. néki, hogy előtök igen kedvetlen képit írta le *Gohier* a' Frantzia Respublika' állapotjának, ha t. i. az ő előtte ki nyílt pályafutásban ily fok meg-jobbitani való dolgok találhatnak.

Még egy más példája a' mostani *Párisi* hangnak: — Midőn Generál *Jourdán* azt a' beszédet, a' melyet közelébről az Öt-százak Tanácsában elmondott, és a' mellynek egy része a' mi múlt posztanapi Ujjságunkban is olvastatott, ilyen szavakkal rekesztette volna bé: *Ezen eszközök által nem fohá 600 ezer embercink lesznek fegyverben. Ahkór pedig, ha a' haza veszedelemre jutánk, in massa jel kell állani a' nemzetnek, hogy a' Coalitus Hatalomszűzőket semmivé tegye* — ezen szavakra ilyen meg-jegyzés olvastatott a' *Párisi* utzákon ki-függesztette: *Meg kell kérdezni Sieyestől, hogy hát az mikor fog a' Nagy Nemzetnek meg engedtetni, hogy egy Constituzionális Király alatt, in massa ismét lehessen?*

Páris. 1 Jul. —

Az Öt-százak' Tanácsa titkos Commissiót tartott közelébről, melyben a' Külső Ministernek

~~XXXXXXXXXX~~

6,

Perigordnak egy tudósítása olvastatott fel. Frantzia orszagnak a' több Europai Országokhoz képpelt való mostani állapotját rajzolja le-benne a' Minister. A' foglalatlja az ő tudósításának még eddig nem tudatik mi volt légyen: hanem mondják, hogy nagy *sensatiót* okozott.

Ezen Öt-százak' Tanátsa azt adatta egy Követség által tudtára a' mostani Directoriumnak, hogy nem hagyja helybe, és semmivé tézi azt a' kereskedési kötél, a' melyet az előbbeni Directorok a' Helvétziai Respublika' Directoriumával a' minap készítettének.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cayennéből azt irták Párisba, hogy az oda küldetett számkivettett nevezetes Frantziák közzüi, a' kik onnét Angliába el nem szöktének volt, sokak meg-haltak, u, m: *Aubergeon-Murinais, Bourdon, Trouçon, Ducodray, Bertholet-la-Vilhernois, Brothier, és Rovere.*

Grenobleben, közelébről hadi ítélő szék' elibe állittatnak *Duchesne* és *Rey* Divisions-Generálisok, így szintén *Bonamy, Broussier,* és *Dufraisse* Brigadérosok. Az *Olofs* országi fő vezérnek meg-parantsoltatott, hogy organizálja azt a' Tribunált, a' melynek elibe fognak állittatni.

Egy Frantzia ujjságból olvassuk, hogy Feldmarschall *Suwarow* ekként tudósította volna Gen. *Moreaut*: „Ugy esett értésére, hogy a' Frantzia táborhoz Emigránsok is eltek volna fogságra: melyhez képpelt ha az Emigránsokról szolító Decretom ő rajtok is exequaltatódaa, ugy ő, (*Suwarow*) is kéntelen lenne hasonló módra traktálni a' hozzá fogságra esett Respublikánus Frantziákat.

Jun. 27 dikénn meg érkezett a' Directoriumtól az ország' állapotját le-író második Felelet

is az Öt-százak' Tanácsába. *Texier Olivier*, a' Secretarius, kezében tartván az írást, jelentette, hogy azt titkos ülésben kellene fel-olvaslatni. — *Bonaparte Lucian* így szollott: — „Ha az az írás, Diplomatikai matériákat foglalna magába, ugy titkos ülés kívántatna fel-olvasására: hanem, ha csak az a' felelet vagyon benne az ország állapotjáról, a' melyet a' Directorium a' maga előbbeni feleletében megígért volt, így már nem szükség néki a' titkos Commissió, mert szükség, hogy a' nép is tudja meg a' maga valóságos állapotját., — *Portier* fel-kiáltott, hogy: igen, de a' Directorium azt jelentette vólt az első Feleletében, hogy a' másodikban oly dolgokat fog velünk közleni, a' melyek titkot kívánnak. — Egy más tag fel-kiáltott ismét: „A' népnek szükség tudni, miben légyen az ő állapota; olvasd a' Követséget!., — A' Secretarius el kezdte az olvasást. Mingyár az elején ezek a' szavak is elő fordultak: — „A' Republikának sebei méjjenek, &c.,, Sokak ismét csak hamar fel kiáltottak, hogy titkos ülés kívántatik reá: — Nem, nem! kiáltották ismét mások. — *Gen. Jourdan* fel szaladván az oraló-fékkbe. — „Szükség, így szoll, hogy a' nép előtt semmi is el ne titkoltassék az ő állapota felől. A' katonai Commissió megtette a' maga projectomait, a' melyekből láttatok, mit keljen a' veszélynek elharítása végett el-követni. Ember kívántatik t. i. és pénz. Hanem, előbb hogy sem ezt vagy azt kérhetnök, meg kell a' népet a' felől győznünk, hogy szükséges az áldozat. Én azt kívánom tehát, hogy csak haladék nélkül itt közönségesen végig kell olvasni a' Követséget. — A' *Jourdan'* kívánsága meg-állott. A' Directorium' felelete fel-olvaslatott. *Jourdan* az után ismét beszélni kezdett, projectálván a' Commissió' nevében: Hogy minden Conscriptusok, azok is, a' kiket az eddig való törvények még eddig a' katonák közzé elő nem állítottak, a' szolgálatra mind hi-

vattassanak-meg, és formáltassanak Batallionok belőlök; és hogy annak a' költségnek elő állíthatása végett, a' melyet ez az új rekrutázás szükségessé teszzen, az ország-béli magokat jobban bíró emberek, tartozzanak 100 millió Livrákat a' Státusnak költsön adni. — Az Öt-százak' decretáltak ezen projectomokat. Továbbá azt is decretáltak, hogy már az öülések nem *permanens*. — Más nap' a' Vének Tanácsa is decretálta, mind a' Conscriptusokról mind pedig a' 100 milliókról szolló projectomokat; 's-az után ő is véget vetett egy Decretom által a' permanensségnek.

Az Öt-százak a' néphez egy Proclamatziót intéztek, melyben a' Gen. Gantál, hogyviszint a' Libényi Cs. seregkehez is küldje-el a' Directorium.

Páris, Jul. 3. — „Itt azt akarják tudni, hogy Gen. *Championet* az *Olofz* tábor' fő vezérjévé rendeltetett legyen, 's-hogy a' *Rénus* tábor a' Gen. *Moreau*' vezérlése alá fogna bízattatni. — A' Frantzia *Theophilantropicusok* kihirdették, hogy ők nem esmériek azt meg, hogy az ő vallásoknak feje, *Lareveillere-Lepaux* lett volna, 's-hogy azért, hogy ő bukott, nékiük is bukniok kellene. — „Némelyek a' *Párisi* levelek közzül, még ma sem tudnak semmit a' *Brest* hajós seregnek hol-létéről; mások ellenben azt akarják tudni, hogy ez, és a' Spanyol hajós tereg, 's-még vagy három *Touloni* Linea hajók, magokat öfzfé tsatolták legyen.

Helvétzia.

Schafhausen, 1. Jul. — Ennek a' Kántonnak Igazgatói, egy írást intéztek *Hocze* Cs. Királyi Generál és *Crawford* Anglus Követ' nevében a' Kánton' lakossaihoz, melyben meg-hívják őket, hogy meg határozva nyilatkoztassák-ki magokat, hogy menyire terjeszkednének ki-régi őseik juf-

sainak oltama végett a' fegyver-fogásban, és mennyiben akarnának a' Glarusi Kanton' lakosainak követői lenni, a' kik önként 400 zan tsatoliák magokat fegyveresen: a' Helvétusokból organizáltatandó Legióhoz. Ujjanton bizonyosokká tétetnek, hogy a' Császári Felség semmire egyébre nem törekedik, hanem, hogy Helvétziának, a' függetlenséget, birtokait, és jussait vizsgálza szerezze; és hogy az *Anglus* Király is, a' ki annak a' szabad népnek Fejedelne, a' mely a' Helvétziai néphez két *Seculum*oknak le folytok alatt minden állapotban valóságos barátsággal viseltetett, ugyan azont akarja: melyhez-képpelt, hogy a' Helvétzia ki-üresedett Kassához fedelemmel viseltessék ő Felsége, ki nyilatkoztatja a' Király' nevében az *Anglus* Követ *Crawford*, hogy minden *Helvétus* ember, a' ki a' maga házájának meg-szabadítására magát el-szánja, kényeren kívül napjára 12 krajtzár fizetést, és a' tisztek is ehez mérséklett hó-pénzt, fognak kapni. — Intetnek továbbá a' lakosok ezen írásban, hogy, ha az ő szabadságok' 's-boldogságok' vizsgálza szerzése végett, az ő földjeikenn, az idegenek onják a' magok véreket, ők is ne késedelmezzenek fel-kelni, és a' magok ügyökhöz két kezzel hozzá nyulni, &c."

A' két ellenséges táboroknak fekvéséről így irtak *Schafhausen*ből 3. Jul. — „

„*Zürch*' tájjékánn még máig is semmi nevezetes mozdulás nem tétetett a' két ellenséges táborok' fekvésében. A' Császáriak, a' *Limat* és a' *Zürchi* tó megett, a' Frantziak pedig a' *Reusz* és a' *Luzernai* tó megett fekszenek. Az ezen két vizek és két tók között fekvő földet, a' két táborok' szélső posztjaik foglalták-el, a' mellyen közzülök majd egyik majd másik bír-többet, a' fze-réet, a' mint jó vagy rossz fordulása által hozzá juthat, vagy velzt. — „A' *Massena*' kordon-

nya *Wallisban* *Briegnél* kezdődvén, a' *Wotterhorn* és *Brinning* hegyekenn kerelttül, *Stanz*, *Lucern*, *Zug*, *Bremgarten*, *Mellingen*, és *Baden* mellett, egélt *Helvetziánn* kerelttül, az *Aar'* vizinek a' *Rénusba* való szakadásáig, nyulik. — *Massena* minden igyekezettel a' *Wallisi* Kántonnak megtarsásánn, az *Austriaiak* pedig az ezena való kerelttül ronthatásónn, törekednek.

„Az Ujj *Directorium*, *Montchoissy* nevü *Generálisi*, *Helvétzia'* állapotjának megvisgálása végett, elküldvén, ez már megérkezett *Bernába*, és 18 ezer fegyvereseknek *Frantzia* Ország' belső részéről lejendő oda való érkezésekről is, hirt tett.

Anglia

Minister Pitt, a' ki már 13 esztendőktől fogva nem járt theatromonn, közelebről arra vette magát, hogy egy *Pizarró* nevü játékot, a' melyet *Kozebue* irt németül, és *Sheridan* fordított *Anglusra*, meg nézte.

Az *Anglusok* egy időtől fogva a' *Német Comédiákat* nagyon kezdik fordítani. Már az a' munkája is *Anglus* nyelvre fordított *Kozebue* nek, a' melynek: *Die falsche Schaam*, *Tsalará Szemérmetség*, a' neve. Ezzel együtt ki nyomtattatott a' *Barnhelmi Minna* is, melyet *Lessing* irt: hanem a' fordításban ilyen titulust adtanak neki: a' *tisztesség' oskolája*. Az *Iffland Vadászfzeit*, egy *Plumtre* nevü kis aszfzony fordította le. — Az *Angliai* fejer nép, közönségesen a' szép tudományokban, erőssen kezdi mutatni magát. A' *Devonshiri* *Hertzegné* egy *Helvétziai* *Utazási* botsát ki, a' melyhez *Forster Erzsébet* készített vagy metszett réz táblákat. A' férjfiak ellenben, tsupán tsak a' *Státus* politikai foglalatolságaira való figyelembe merültek belé. A' szározónn való háboru, a' *Bresti* hajós se-

reg, *Bonaparte*, a' Hollándiába való ujj ki-szálás, a' *Tippo Saib* Fejedelemmel való ujj had, &c, ezek és több e'-félék most az ő beszélgetéseknek 's-gondolataiknak dolgot adó matériák.

Pitt, roszszúl van; terhes hurut jött reá: melyre nézve azt javasolta a' Doktora, hogy néhány napok alatt falura menvén, magát a' foglalatosságoktól tartóztassa-el.

Orosz Ország.

*Mitau*ban a' múlt Jun. 10-dikénn meg-esett *Angoulem* Hertzegnek, *Theresia* Frantzia Hertzeg Kis afzszonnyal való házossági özfze-kelese. A' ceremoniak a' Kastélynak egy nagy palotájában megtették, melyből Litvanyokkal fel-ékelített oltár volt készítettve. Az özfze-adást *Cardinalis Montmorency* követte-el, egy igen hathatós beszédet is tartván azonközben. A' *Mitau* béli mind polgár mind katonai Kormányozó, sok Catholikus és minden rendü fő személyekkel együtt, meg-tisztelték jelen-létekkel ezen Felséges vérből származott személyeknek nevezetes özfze-kelesekét. — A' házassági *Acta*, az *Orosz* Császár által is subscribáltatva, a' Pétersburgi Archivumba fog le-tétettetni.

Admirál *Uschakow* azt írja *Corfu*' szigetéről a' Pétersburgi Udvarhoz, hogy ő egy *Orosz* Fre-gátot *Belli* nevü Kapitánynak vezérlése alatt *Brundusi* felé el-küldvén, ez itt egy *Trabecoul* nevü 8 ágyus Frantzia hajót el-fogott. Egy Hadnagy és 27 katonák voltak rajta. Ennek a' hajónak a' volt tzelja, hogy *Lefant* nevü Frantzia Oberflieutenántot *Anconából* fel-vévén, *Bonapartéhoz* vigye izenetekkel és rendeletekkel. —

Az *Orosz* Artikulus alatt a' *Bétsi* Udvari ujj-ságban olvastatik egyebek között, a' következő tudósítás is: — „

„A' Frantziáknak valósággal a' volt a' *Sárdiniai* Kiralynak ezen szigetre való által-evezésekor a' tzeleözölök, hogy ő Felségét, akár mely igen bátorságossá tette volt is a' Nagy Nemzet, a' *Corsárok'* (tengeri rablók') kezébe szolgáltatassa. Mint a' *Pétersburgi* tudósítások bizonyítják, ő *Sárdiniai* Felsege egy *Nelsonhoz* írott levelében arról tett bizonytságot, hogy a' maga szerentsés által-juthatását, a' *Minotaurus'* és *Terpsichore* nevü Anglus hajók' vezérjeiknek köszöni, a' kik ő Felségét *Livornótól* el késérték. Ezen által-evezés alatt t. i. tizennégy Frantzia rabló-hajók a' Királlyal véletlenül szembe találkoztak, a' kikre egészszén gyanítható-képpen az volt bizattatva, hogy azon hajók, a' melyek a' Király ült, el-vegyék, és *Corsikába* vigyék. Egy a' rabló hajók között egészszén melléje is közelített volt a' Királyi hajónak, és néhányszor meg-fordult körülette, a' midönn ekkor ösztán a' *Terpsichore* nevü Anglus Fregát is, a' rabló hajónak ugy néki evezett, és oly módra melléje tsapott, hogy ez azonnal el-fűjdedett, és a' rajta lévő 200 emberek között még tsak egy is meg nem menekedett.

Elogyes Levelék.

Turin, 26. Jun. — „A' *Turini* volt Frantzia Komendáns *Fiorella*, a' ki 22-dikben az Ausztriaiakkal kapitulált, 23-dikban egész Generál-Stáb-jával és alatta lévő tiszti sereggel együtt, a' Capitulatzió' ereje szerént Német Ország felé útnak indúlt. — „A' *Piemonti* el-széledve völt Királyi Regementekből, már 10 Batalionok gyülekeztenek ismét öfzse, és öltöztek fegyverbe. Közök vagynak *Christ* és *Brempt* nevü két *Helvétus* Regementek is, a' kik a' Frantziáknak *Piemontba* való bé-ütésekkör, Királyi Iszolgálatban voltak. Már most mind ezek is az *Orosz* és *Aus-*

trial seregekhez tsatólják magokat, 's már néhány Batalionok útnak is indultak *Susa* felé.

Frankfurt 4. Jul. — „*Hámburghban* azt akarják tudai, hogy a' *Cronstadtti* kikötő helyben, 100 transport *Orosz* hajók állanak kélzen, a' melyek 6 *Linea* hajóknak védelme alatt 40 ezer *Orosz* katonákat fognak onnét által szállítani, abba az Országba, a' melyet könnyű ki-találni.“ — Nem kell találgatni, mert más levelek nyilván *Hollandiát* nevezik. — Ez a' 40 ezer *Orosz* katona, a' minap említett 20 ezer *Anglusokkal* együtt, 60 ezer ember.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A' ménykö által meg üttetett emberrel való bánásnak módjáról.

A' ménykö által meg üttetett emberben hirtelen támadt nagy meg rázás, egyfzeriben megtompittya a' nervusoknak, avagy éltető ereknek erejeket, el annyira, hogy fokszor minden érzékenység nélkül düll az ember a' földre. — A' gyengébb ményköütés tsak a' magános tagokat foszja meg érzékenységeiktől; gyakran olly ájulásba esik az ember, mellyben külömbkülömbféle vizfontagságok érdeklík a'gya velejét; fokszor az erei is megfzakadoznak, 's fenés fótok tamadnak a' testén, kiváltképen ha szoros köntösben volt fel öltözve — Minthogy tsak a' köntös és a' testnek felső része közt szokott a' ménykö által menni, ritkan ejt azon mély sebet. — A' ménykö által meg üttetett ember.

I. Mingyárt a' történet után vitetteffék a' szabad levegő égre, gyakorta lötsoltaffék, 's öntetteffék meg hideg vízzel, fuvattaffék levegő a torkába, tartaffék *Szalmiak* spiritusz orra alá, tseppenteffen abból egy-néhány tseppetske a' nyelvére, és vagy száraz ruhával, vagy szelzes elz-

közökkel (spiritusokkal) dörgöltessek meg keménycn a' teste. — Egy szóval, mindent, a' mi az életető ereknek (nervusoknak) erejét pifzkálya, és a' mi a' vízbe fulladt embernek meg elevenítésére alkalmas, el kell vele követni. — Eret csak akkor kell rajta nyitni, a' midőn nyilván láthatni ábrázatjának színéből és dobogó erénekilletesébül, hogy nagyon meg gyüllött a' vér a' fejében.

2. A' földbe való fűröfztés igen hafznos ezen esetben, a' melly ekképen szokott végbe vite-tődni: Hirtelen egy gödröt kell ásni, 's a' ménykő által meg ütettett embert abba hanyatt bé tenni, de úgy, hogy fellyebb legyen a' feje és dereka, mint alsó részén, talajra emeksz az egész teste, az ábrázatján kívül, egy fertály magasságnira földel, 's hágyattassék azon állapotban, egy 's két, sőt több óráig is. Szüntelen lotsoltassék az ábrázatja vízzel, fok példák bizonyittyák, hogy ezen mód által is meg lehetett a' ménykő által meg ütettett embert eleveníteni.

3. Hogyha fel ébred az illy ember, tétettesék az ágyba, dörgöltessek a' teste etzettel szorgalmatosan, 's adattassék nékie vízzel elegyített etzet italúl.

4. Valamint a' meg elevenítettett, úgy a' hirtelen meg nem hólt emberek is, fokáig szorongattatást, nyughatatlanlágot, fájdalmatat 's egetéft éreznek telteknek némely tagjaiban, érzekenységeik meg tompúl, és olyanak, mint a' minémüek az electrizálás után szoktak lenni, de a' hosszas nyugalom, a' bor, és más erőfítő eszközökkel való élés által, lassan lassan vízfza szereztetik előbbi egéffégek.

A' ménykő ütésnek él kerülésére szükség a' következő hafznos regulákat meg tartani:

1. A' menydörges közben, vagy alatt, magas szobában kell lenni, és a' faltól, kamenzétől, kályhától, 's kiváltképen a' konyhától, kemény-

től, 's olly helyektől, a' hol vass vagy on, távol állani, nem kell a' földre, hanem az ágyra fekünni, és vagy kanapéra, vagy székre ülni.

2. Az olly házban, a' mellybe már egyfzer a' ménykő bé ütött, el kell azon helyet kerülni, a' hol a' bé ütött. — Pinczébe menni, az utzáon a' házak, vagy a' házak kapni és ajtai alá állani, a' hova tudnillik a' házak héjairól le rohanó effövel együtt, gyakran a' ménykő is le szokott húlni, igen vezedelmes vólna.

3. A' templomokban azon helytől, a' hol a' torony áll, az orgonától, és a' hol valamely drót függ, el kell távozni.

4. A' mezön femni élő fa alá nem kell állani, hanem leg alább 15—20 lépésnyire attól távol menni. — A' patakok, folyóvizek és tók mellett való állás is vezedelmes.

5. A' ki ollyankor lóhát on vagy on és utaz fzályon le lováról, köffe azt meg valahol, 's távolyka mennyen attól el. Fedetetlen korbán ülni és utazni vezedelmes, fedelésben ülni nem árt, de utazni abban is vezedelmes.

6. Végtére arra kell vigyázni, merre megyen a' terhes és villámló felleg, 's akkor hasimánt a' földre fekünni, de úgy, hogy a' földre fekütt ember és terhes fellegek közt egy kis dombotska vagy tetötske legyen, de ehez fem kell közebiteni.

VII. A' halva születni láttatott tsetsemökkel való bándsnaak módjáról.

Leg könnyebb az illy tsetsemöket meg eleveníteni. Lágy tejek koponyájoknak özve fzerittatása, a' köldök linorjának nyakaik körül való özve tsavarodása, a' fzájjaikban és tüdőikben lévő vastag nyál szoktak arnyékos halatoknak, avagy halva fzületéseknek közönséges okai lenni. Arra való nézve:

1. Oldattassék le a' nyakaikra tsavarodott köldök finor, 's igaztassék meg gyenge törölgetes és nyomás által koponyájok.

2) Hogyha igen veres és kék az ábrázatjok, bortsattassék ki egy 's két kalán vér köldök finorjaikon: hogyha pedig halaván az ábrázatjok és testek, halasztassék egy kevéssé a' köldök finornak el metzetése 's által köttetése; ellenben ha a' gyermek tartó a' szülő szorongástól már elment, nem kell a' kisdud köldök finorjának által kötésével késni.

3. Fuvattassék egynehányszor tüdőikbe levegő, egyszerűsmind, mellyek, hasok és hátok gyengén döngöltessenek meg. University Library
re magas helyről hideg víz, a' melly döngöltetés arra gyengén a' kezzel. E' kettőnél alkalmazatosabb elköz nints a' halva születni látatott kisdudoknak meg elevenítésekre, kivált ha a' szájjajukba fuvatott levegő semmit sem használna.

4. Hogyha valamelly érzékenység tapasztalatik benne, takartassanak bé meleg ruhákba; de ha semmi jele nints meg elevenedéseknek, egynehány szempillantás mulva ujobban bortsattassék magasról mellyekre friss víz, 's azután fűrésztessenek meg lágy meleg vízben. Az erős spiritusoknak orraik alá való tartása és szagoltatása nemcsak semmit nem használ, sőt egyszerűben meg öli a' született gyenge tsetsemöket.

5. Meg elevenedéseknek első jelei ajakaiknak meg pirosodása, szemeiknek, szemfedeleiknek, mellyeiknek, és vállaiknak gyenge megmozdulások szokott lenni. Mihelyt ezen jelek közül valamellyik tapasztalatik, azonnal döngöltessék gyengén a' testek, mosattassanak meg meleg borral, takartassanak bé vagy meleg borral, vagy kámfor spiritussal meg nedvesített ruhákba, tétessenek vagy borral, vagy égett borral elegyített fürdőbe, 's adattassék nekik szagos füvekből készült thea italul.

6. Hogyha nehezen lélegzenek, vizsgálatték meg szorgalmatosan, ha nintsen e' vagy szájokban, vagy gégejékben vastag nyál; ha vagyon, vétetteflek a' ki olajba mártott tolluval, 's adattasék nékik egy kaffé kalán tengeri veres hagymából készített etzetes tzipere (Oxymel - Squilliticum).

Hasonló vagy ezen eszközökkel kell a' vi-
gyazatlan anyák és dajkák által meg nyomatott
kisdedet is meg eleveníteni igyekezni, és leg el-
söben is öszve nyomatott tagjait gyenge szorítás
és simogatás által helyre hozni, azután ábrázat-
ját és mellyet hideg vízzel meg önteni, testét
meleg ruhával meg nedvesített meleg
ruhába takarni, és egynéhányzor levegőt száj-
jába fuvni, vagy tsupa szájjal, vagy, a' mint már
ennekelötte meg jegyzettük, valamelly tsötske
által.

* * *

A' múlt fél esztendőbeli Erd. Olvasóink kö-
zül egynéhányan azon panaszokdaktak hozzánk
intézett betses leveleikben, hogy nem minden
darabjait vehették a' Magy. Kurirnak. — Mi
minden posta napon, minden Erd. Olvasóinknak
rendessen meg szoktuk újság darabjaikat küldeni;
és így másutt kell annak az okát keresni. A'
melly darabokat ismét meg küldhetünk, azokkal
szívesen szolgálunk, a' mellyeket pedig meg nem
küldünk, azokból még tsak egy darabotska sem
találtatik kezünk közt.

P. D.